

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004381

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-08-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого від 07.09.2026 № 307

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Якименко Тимур Сергійович

2. Tymur S. Yakymenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0000-1864-6369

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: право

Дата захисту: 18-08-2026

Спеціальність за освітою: право

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15102

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.07.01

Тема дисертації:

1. Автентичне та делеговане тлумачення норм права: порівняльно-правове дослідження.
2. Authentic and Delegated Interpretation of Legal Rules: Comparative Legal Research.

Реферат/анотація:

1. У дослідженні показано зв'язок між владою (authority) та тлумаченням норм права. Теоретичну основу дослідження становить підхід, який дозволяє обґрунтувати можливу роль законодавця (у широкому сенсі) та його наміру в тлумаченні норм права. Емпіричною базою для цього порівняльного дослідження є практика парламентів та конституційних судів країн романо-германської правової сім'ї, а також практика Верховного Суду США. У дисертації проаналізовано акти автентичного тлумачення та тлумачні закони, які видаються у країнах, що досліджуються. У роботі здійснено їх системне опрацювання та порівняння, показано історичний розвиток концепції автентичного та делегованого тлумачення. Вперше доведено існування концепції автентичного тлумачення у країнах загального права, яка знаходить свій прояв у законах, що роз'яснюють або курують (clarifying, curative laws, коригувальні закони). Запропоновано розпочати імплементацію мінімалістичної версії автентичного та делегованого тлумачення у правову систему України. Таке

тлумачення можуть здійснювати видавці нормативних актів або комітети Верховної Ради України. У цьому контексті запропоновано запозичення американської доктрини «судової деференції (судової стриманості)» (judicial deference), тобто обов'язку судді враховувати тлумачення іншого авторитетного суб'єкта або мотивувати свою відмову йому слідувати у випадку неоднозначності чи нечіткості тексту. Зауважено, що впровадження автентичного тлумачення може передбачати внесення змін до Конституції України (або офіційного її тлумачення), а також переосмислення концепції зворотної дії законів у часі. Проаналізовано історичний розвиток та підходи до розуміння принципу поділу влади у контексті тлумачення нормативно-правових актів. Доведено, що повноваження законодавця тлумачити свої акти не порушують цей принцип, якщо вони здійснюються у виді офіційного нормативного тлумачення без наміру втрутитися в конкретну судову справу. Досліджено теорію і практику використання автентичного тлумачення у Хорватії, Словенії, Північній Македонії, Чорногорії, Сербії, Італії, Румунії, Греції, Бельгії, Франції. Детально проаналізовано конституційні причини для відмови від цього виду тлумачення Словенією (2021), Хорватією (2023) та випадки зловживання ним у Греції та Італії, що було констатовано Європейським судом з прав людини. Крім того, детально охарактеризовано позитивні приклади використання автентичного тлумачення у Бельгії, де його закріплено в Конституції. Встановлено, що використання автентичного тлумачення спрямоване на усунення розбіжностей у судовій практиці або помилок у тлумаченні. Встановлено, що у переважній більшості проаналізованих країн автентичне тлумачення оформляється законом. Удосконалено концепцію та дефініцію інтерпретаційної норми, яка приєднується до первісної норми та визначає одне з її значень як допустиме, включаючи інші. Вивчені рішення конституційних судів, у яких відображені критерії допустимості використання автентичного тлумачення або підстави для визнання його неконституційним, детально описані ризики, які з цього випливають. Проаналізовані теоретичні положення щодо «єдиної цілісності» первісного та інтерпретаційного (тлумачного) законів та протилежні точки зору на це питання у Сербії та Бельгії. Констатовано, що вказане розрізнення має практичне значення лише щодо застосування тлумачного закону в часі. Доведено існування концепції автентичного тлумачення у США та окремих штатах у формі тлумачного (interpretive) закону, який має зворотню дію в часі. Запропоновані критерії використання ретроспективних тлумачних законів: (1) оперативність втручання законодавця; (2) спрямованість на коротку серію явно помилкової судової практики; (3) наявність суспільного інтересу. Показано розрізнення інтерпретаційної та матеріальної норми в адміністративному праві США, а також критерії їх розрізнення. Проаналізовано історію, розвиток та частковий занепад (2024 р.) доктрини судової деференції (судової стриманості) до інтерпретаційних актів адміністративних агентств у США. Запропоновано запровадити у правову систему України два режими судової деференції (судової стриманості) у випадку, коли норма права є неоднозначною: (1) обов'язок враховувати із правом не слідувати тлумаченню агентства; (2) обов'язок слідувати тлумаченню агентства, якщо воно надає одне з допустимих значень. Проаналізовано презумпцію проти ретроактивності у країнах загального права та винятки з неї. Доведено, що в країнах англо-американського права презумпція проти зворотної дії у часі не застосовується до законів, що курують та роз'яснюють (коригують) нечітке законодавство. Запропоновано розрізняти «ретроактивний закон», який може змінювати правові відносини до набрання ним чинності, та «ретроспективний закон», який може бути застосованим до правовідносин, які виникли до, але не завершилися (тривають) після набрання ним чинності.

2. The dissertation demonstrates the nexus between authority and the interpretation of legal rules. The theoretical basis of the research is an approach to justifying the potential role of the legislators (in a broad sense) and their intent in interpreting legal rules. The empirical basis for the comparative study comprises the practice of parliaments and constitutional courts of the countries within the Romano-Germanic legal family and the U.S. Supreme Court decisions. The acts of authentic interpretation and interpretive laws issued in the studied countries have been thoroughly analyzed. The work carries out their systematic processing and comparison, tracing the historical development of the concept of authentic and delegated interpretation. For the first time, the existence of the concept of authentic interpretation in common law countries has been demonstrated through laws that clarify or cure previous ones (clarifying, curative, and corrective laws). It is proposed, at an initial stage,

to implement a minimalist version of authentic and delegated interpretation in the legal system of Ukraine, which could be provided by enactors of normative acts or Committees of the Verkhovna Rada of Ukraine. In this context, the implementation of the American doctrine of "judicial deference" to the interpretation of another authoritative body is proposed—i.e., a judge's duty to consider it or to motivate a refusal to follow it in case of ambiguity or vagueness of the text. It is noted that the implementation of authentic interpretation entails amendments to the Constitution of Ukraine (or its official interpretation), as well as a rethinking of the concept of the retroactive effect of laws. The historical development and approaches to understanding the principle of separation of powers in the context of interpreting normative legal acts are analyzed. It is proven that the legislator's authority to interpret their own acts does not violate this principle, provided they are exercised in the form of an official normative interpretation without the intent to interfere in a specific court case. The theory and practice of using authentic interpretation in Croatia, Slovenia, North Macedonia, Montenegro, Serbia, Italy, Romania, Greece, Belgium, and France are investigated. The constitutional reasons for abandoning this type of interpretation by Croatia (2023) and Slovenia (2021), as well as cases of its abuse in Greece and Italy, as noted by the ECtHR, are analyzed in detail. Simultaneously, positive examples of the use of authentic interpretation in Belgium, where it is enshrined in the Constitution, are characterized in detail. It is established that the use of authentic interpretation is aimed at resolving discrepancies in judicial practice or errors in interpretation. It is established that in the vast majority of analyzed countries, authentic interpretation is adopted in the form of a law. The concept and definition of an interpretive norm, which is logically superior to the initial norm and defines one of its meanings as permissible, including others, are refined. Decisions of constitutional courts in the studied countries, which reflect criteria for the admissibility of using authentic interpretation or grounds for declaring it unconstitutional, are studied, and the resulting risks are described in detail. Theoretical provisions regarding the "unitary integrity" of the initial and interpretive (explanatory) laws and opposing points of view on this issue in Serbia and Belgium are studied. It is stated that the mentioned distinction has practical significance only regarding the temporal application of the interpretive law. The existence of the concept of authentic interpretation in the U.S. and individual states in the form of an interpretive law that has a retroactive effect is proven. Criteria for using retrospective interpretive laws are proposed: (1) promptness of the legislator's intervention; (2) targeting a short series of clearly erroneous judicial practices; (3) existence of public interest. The distinction between an interpretive and a substantive norm in U.S. administrative law, as well as criteria for their differentiation, have been demonstrated. The history, development, and partial decline (2024) of the doctrine of judicial deference to interpretive acts of administrative agencies in the U.S. are analyzed. It is proposed to introduce into the legal system of Ukraine two regimes of judicial deference if a legal rule is ambiguous: (1) a duty to consider with the right not to follow the agency's interpretation; (2) a duty to follow the agency's interpretation if it provides one of the permissible meanings. The presumption against retroactivity in common law countries and the exceptions to it are stressed.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Якименко Т. Автентичне тлумачення як виправний (curative) акт зі зворотною дією у часі. Економіка. Фінанси. Право. // Б 2026. № 4/2026. С. 111-128.

- 2. Якименко Т.С. Автентичне тлумачення та інтерпретаційне законодавство: порівняльний-правовий аналіз. Аналітично-порівняльне правознавство//Б. 2023. № 5. С. 71–79.
- 3. Якименко Т.С. Судові деферанси (judicial deference) тлумаченням адміністративних органів у США та висновки для України: чи поважають судді законодавця? Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право//Б. 2025. Т.1, №90. С.181–205.
- 4. Якименко Т.С. Judicial monopoly on Interpretation of Legislation: What can lawmakers do? Наука у мінливому світі: актуальні дослідження молодих науковців. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції іноземними мовами (м. Харків, 17 трав., 2023). Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого / Х. : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2023. С. 260–265.
- 5. Якименко Т.С. Authentic interpretation of laws. Risk to the principles of separation of powers and non-retroactivity? Research and education in the global world: Eurointegration processes: Book of papers of the 2023 International Forum for Young Researchers (Kharkiv, May 12, 2023). О.М. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, TESOL-Ukraine [and oth.]. – Kharkiv: O. M. Beketov NUUE in Kharkiv, 2023. С 157–159.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0111U000969

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Погребняк Станіслав Петрович

2. Stanislav P. Pohrebniak

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9422-4202

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевчук Станіслав Володимирович
2. Stanislav V. Shevchuk

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0009-0000-0982-598X**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет "Кієво-Могилянська академія"**Код за ЄДРПОУ:** 16459396**Місцезнаходження:** вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:** 03wfca816**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Савчин Михайло Васильович
2. Mykhailo V. Savchyn

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.02**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-9551-1203**Додаткова інформація:** Scopus Author ID: 57219236924; Web of Science Researcher ID: JJC-1445-2023;
<https://scholar.google.com/citations?user=VJkQQbMAAAAJ>**Повне найменування юридичної особи:** Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"**Код за ЄДРПОУ:** 02070832**Місцезнаходження:** вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Максимов Сергій Іванович
2. Serhii I. Maksymov

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.12**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-3165-8142**Додаткова інформація:**

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зінченко Олена Володимирівна

2. Olena V. Zinchenko

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6083-8727

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Процюк Ігор Валерійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Процюк Ігор Валерійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Лейба Людмила Василівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна